

СТАНОВИЩЕ

**от доктор на педагогическите науки Лидия Здравкова Цветанова-Чурукова –
доцент в Югозападния университет „Неофит Рилски“**

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 1. Педагогически науки;
професионално направление 1.2. Педагогика (Иновации в образованието)

В конкурса за „доцент“, обявен в „Държавен вестник“ бр. 92 от 18.11.2022 г. и в интернет-страницата на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Ботаника и биологическо образование“ към Биологически факултет, като кандидат участва гл.ас. д-р Златка Петкова Ваклева от гр. Пловдив.

Със Заповед № РД-21-327 от 15.02.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури на конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“.

За участие в конкурса е подала документи единствено кандидатката гл.ас. д-р Златка Петкова Ваклева, заемаща настоящата си академична длъжност по трудово правоотношение с Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ от 2004 г. Преди това, от 1994 г. без прекъсване до сега, също е заемала академични длъжности по трудово правоотношение с Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ – първо „асистент“, а след това „старши асистент“.

Представеният от гл.ас. д-р Златка Ваклева комплект материали на хартиен електронен носител е в съответствие с Правилника за развитието на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Кандидатката е приложила за участието си в конкурса значителен обем научна продукция: общо 91 научни труда, от които по темата на конкурса 2 монографии и 69 публикувани статии и доклади, 13 публикации извън темата на конкурса и 7 публикации, свързани с подготовката и защитата на дисертация за научно-образователна степен „доктор“. Своите иновативни дидактико-методически идеи гл.ас. д-р Златка Ваклева е претворила практически в обучението на учениците на национално равнище като съавтор на учебник по Биология и здравно образование за X клас на издателство „Просвета“ и четири учебни пособия, които се използват в училищната мрежа. Автор е на още 7 университетски учебни пособия.

Видно от служебна бележка с изх. № НПД492/05.07.2019 г., издадена от Поделение „Научна и проектна дейност“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ), кандидатката в конкурса гл.ас. д-р Златка Ваклева е ръководила 2 проекта преди да ѝ бъде дадена образователната и научна степен „доктор“ и е участвала в научния колектив на 7 проекта, след като е получила образователната и научна степен „доктор“. Видно от удостоверение от 15.09.2011 г., издадено от Научно-изследователски център при Аграрен университет – Пловдив, гл.ас. д-р Златка Ваклева е взела участие в 2 проекта, след като е получила образователната и научна степен „доктор“. Видно от договор от 18.08.2012 г. между Министерството на образованието, младежта и науката като възложител от една страна, и гл.ас. д-р Златка Ваклева като изпълнител от друга страна, гл.ас. д-р Ваклева е взела участие в 1 проект, след като е получила образователната и научна степен „доктор“.

Учебно-педагогическата дейност и подготовката на кандидатката изцяло съответстват на хабилитирано лице. Както по-горе споменах, тя има редица публикувани и използвани в образователния процес учебни пособия. Има разработени нови учебни курсове по учебни дисциплини, както следва: 3 за задължителни (Компетентностен подход и иновации в образованието, Здравно образование и Екологична етика); 9 за избираеми (Педагогическа етика, Комуникативни умения, Екологично образование, Образование за устойчиво развитие, Образование за екологична етика и устойчив начин на живот, Интегративно образование, Дигитална компетентност и дигитална креативност, Екологични аспекти на устойчивото развитие и Медицински бизнес практики) и 2 за факултативни (Кариерно развитие на учителя и Наркотици, здраве и общество). От учебната 2010/2011 година до настоящия момент без прекъсване изнася лекционни курсове пред студенти от ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“, в системата на СДК и ДПК на учители, и **фактически има натрупана значителна доцентска практика**. Обучител е на учители и към РААБЕ България. Осъществила е научно ръководство на 12 успешно защитили дипломанти. Има и опит в научното ръководство на докторанти. Има общо около 50 участия с доклади в национални, международни и университетски конференции, в обучителни семинари, форуми и кръгли маси.

Основните лични приноси на кандидатката се съдържат в нейната монография „Иновации в образованието“, издадена от ПУ през 2022 г., която притежава качествата на хабилитационен труд. В резултат на обхватното изследване в дейностите за обучаване на студенти, в дейностите за обучаване на ученици и в дейностите, свързани с повишаване квалификацията на

педагогическите кадри е изграден комплекс от теоретико-експериментални педагогически модели. Изследването е проведено в 10 тематични направления, повечето от които са с изключителна актуалност. В монографията са приведени доказателства за ефективността на педагогическите модели. Предметът на монографичното изследване изцяло съответства на обявения конкурс. Монографичното изследване на гл.ас. д-р Зл. Ваклева е оригинално и обобщава резултатите от многогодишната ѝ експериментална дейност, посветена на иновациите в образованието, и е в съответствие с европейските и националните приоритети в тази сфера. Отличава се с многообразието на апробираните в практиката иновативни модели, с високото си научно-теоретично равнище. Голяма практическа стойност има изследването за развитие на критичното мислене на учениците, както и идеите за компетентностно ориентираното образование. Става дума за комплексни педагогически нововъведения, които авторката е реализирала в собствената си практика като университетски преподавател и при обучението на ученици от различните образователни равнища. Ефективността на създадения от нея модел *за формиране и диагностика на екологични компетенции* у студентите биолози, и с педагогически профил, е потвърдена по емпиричен път, и е сериозен принос в дидактиката на висшето образование. Друг изключително ценен модел е свързан с *изследване ролята на интегративното екологично образование, на междупредметните връзки* в обучението по химия и биология за изграждането на съответни компетенции у учениците от IX и X клас. Разкрито по експериментален път е и *значението на интерактивните дидактически технологии за интердисциплинарното екологично образование*. Експериментално подкрепен и проверен е и моделът *„образование за устойчиво развитие“* в практиката на студентите-магистри по предмета *„Човек и природа (VI клас) и по предмета „Биология и здравно образование“ (X клас)*. Значим принос към теорията и практиката на иновациите в образованието е *моделът за обучение в електронна среда и за ролята на информационните технологии и web-базираните образователни ресурси* в обучението по Биология и здравно образование. Не мога да не подчертая, че в монографията задълбочено и концептуално, многоаспектно е интерпретиран проблемът за иновациите в българското училище. Но същевременно не мога да не отбележа, че компетентностният подход не се приема безусловно, и даже се отхвърля от някои автори на научни трудове в страната и зад граница, в т.ч. и от представители на българската социологическа мисъл (напр. от Пепка Бояджиева). Те са на мнение, че това е един от „троянските коне“ в образованието с изразен

деструктивен ефект.¹ Тази гледна точка обаче съществено се различава от позицията на гл.ас. д-р Зл. Ваклева. Безспорно е, че трябва да се работи за развитие на функционална култура у обучаващите се и съответна култура на умствения труд, без да се противопоставя процедурно-дейността компонент на учебното съдържание на неговия теоретичен компонент. Проф. М. Андреев, чиято монография „Интегративни тенденции в обучението“ гл.ас. д-р Зл. Ваклева цитира, счита че е нарушен в съвременността балансът между процесите на диференциация и интеграция в образователното съдържание, и че интегративните тенденции и холистичният подход би следвало да са водещи, но за съжаление не е така и те трудно се осъществяват, защото *няма разработени конкретни организационни форми, които да реализират интердисциплинарността*. През последните десетилетия в дидактическата литература у нас се запълни и тази празнина с нови изследвания по темата в страната и зад граница. Съществено се обогати технологията на съвременното обучение с интегрирането на информационните технологии в образователния процес по всички учебни предмети, чрез използването на електронни учебници и богат набор на образователни ресурси от различни платформи.

Научни лични приноси се съдържат и в монографията на кандидатката „Екологично образование – визия за бъдещето“, издадена от „Макрос“ през 2011 г. В резултат на теоретично изследване с международен обхват за първи път толкова подробно е анализирана структурата на урок с използване на интерактивни дидактически похвати в обучението с екологична насоченост. Систематизирани са и са илюстрирани с примери модели на педагогически изследвания, реализирани в практиката. Разработени са всички направления на екологичното образование: история, теория и практика. Дефинирано е точно съдържанието на основните понятия и е разкрита интердисциплинарната природа и същност на екологичното образование и ролята на ценностно-етичните аспекти при интерпретацията на тази проблематика, както и на иновациите в тази област.

Кандидатката има и други научни приноси, съдържащи се в нейни публикации, част от които са в съавторство. Теоретичните ѝ приноси са свързани още с гражданското образование, с оптимизирането на различните типове уроци по биология, здравно образование и екология, както и в системата на

¹(Виж. колективната монография под ред. на А.М.Осипов „Школа в бумажной пучине: кризис информационных потоков в образовании“. – Великий Новгород: ООО „Типография „Виконт“, 2020. – 351 с.; ISBN 978-5-6042052-1-1; стр. 94 - 111) .

дистанционното обучение. Продуктивни са нейните изследвания и във връзка със социализацията на деца, лишени от родителски грижи.

Приемам изцяло и самооценката на гл.ас. д-р Зл. Ваклева за практико-приложните ѝ приноси. Те са коректно и точно формулирани.

Видно от приложения към документацията за обявения конкурс списък на установените цитирания и позовавания на научни трудове на гл.ас. д-р Златка Петкова Ваклева същата е цитирана в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни бази данни с научна информация, цитирана е в монографии и колективни томове с научно рецензиране, както и в нереперирани списания с научно рецензиране.

Позволявам си да препоръчам на кандидатката в бъдещата си научно-изследователска работа да диференцира по-отчетливо спецификата при обучението на учениците и спецификата при обучението на възрастните предвид разликите, които съществуват между възрастовите групи.

Представените научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на дисертация за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, като цяло съответстват на обявения конкурс. Съдържащите се в тях научно-приложни и приложни приноси са повече от достатъчни за заемане на академичната длъжност „доцент“ в престижно висше училище. Кандидатката гл.ас. д-р Златка Петкова Ваклева отговаря на всички изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България, правилника за неговото прилагане и съответния правилник на ПУ; отговаря на минималните национални изисквания (и ги надхвърля значително); няма доказано плагиатство в научните трудове; има осигурена аудиторна и друга преподавателска натовареност по обявения конкурс.

Вземайки под внимание всичко изложено по-горе намирам за основателно да дам своята положителна оценка и препоръчвам на научното жури да изготви и представи доклад-предложение до съответния факултетен съвет за избор на гл.ас. д-р Златка Петкова Ваклева на академичната длъжност „доцент“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.2. Педагогика (Иновации в образованието).

28 март 2023 г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

(доц. д.п.н. Лидия Цветанова-Чурукова)